

Duverger M., Introduction to the Social Sciences. London 1964. G. Allen & Unwin, 342 s.

Duvergerova práce (překlad z francouzského originálu z r. 1959, resp. 1961) vychází nyní v Anglii již podruhé. Vedle historického úvodu se zabývá podrobně metodami a technikami společenských, zejména sociologických výzkumů. Prvá část je věnována pozorování písemných dokladů, statistických pramenů, metodám rozboru písemných dokladů, obsahové analýze, metodě extenzivního pozorování (v tom výběrovým metodám, metodě dotazníku, zpracování a publikaci výsledků), přímému intenzivnímu pozorování, z něho zvláště rozhovoru a zúčastněnému pozorování; v této části je i partie o měření a testování. Druhá část je věnována systému analýz: prvkům analýzy, klasifikacím, typologii, teoriím a hypotézám, experimentu (laboratornímu a terénnímu), srovnávací metodě a fenoménům. Zaslouženě je dosti místa věnováno matematickým a grafickým metodám. Sociometrii nazývá Morenovskou sociologií. Sebekritiku, jak je prováděna v lidových demokraciích, přirovnává Duverger k morenovskému sociodramatu (s. 254). Kniha je psána velmi přístupně, aniž si zadává na vysoké vědecké úrovni. Zároveň představuje francouzský sociologický systém společenských výzkumů.

V. S.

Szczepański J., Socjologiczne badania współczesności. Nauka Polska, 1964, č. 3, s. 44–60

Úvaha o tom, co je současnost. Jsou hranice dány rokem 1900, Velkou říjnovou revolucí, druhou světovou válkou? Tim, co lidé (současníci) pamatují? S. odkazuje také na definice M. Porebského (v tisku). Popis současnosti musí mít prvky: popis makrostruktury, způsob výroby, popis mikrostruktur, popis kulturních systémů. Stručně vypočítává hlavní sociologické práce po r. 1945 (B. Minc, J. Hochfeld, S. Widerszpil, J. Chalasinski, M. Charkiewicz, A. Rajkiewicz, Z. Grzelak, F. Jakubczak ap.) týkající se analýzy dělnické třídy, inteligence, rolnictva, maloburžoazie. Zvláštní pozornost věnuje S. rozboru práce (J. Kwejt, E. Łukawer, A. Matejko, B. Gałęski), mikrostrukturám (rodina, domácnost) a výzkumům kultury (A. Kłosowska, K. Żygalski aj.). Na závěr se S. ptá: Cím je tedy charakterizována současnost? Podle jedné novou společenskou strukturou socialismu, podle jiných technickou civilizací a z ní pocházejícími důsledky. Sám se domnívá, že

budoucnost možná ukáže, že to jsou hlavní změny v mikrostrukturách a změny v mezilidských vztazích.

V. S.

Ziomek M. J., Wpływ zmian w strukturze demograficznej na bilans czasu pracy w gospodarce narodowej. Studia demograficzne, 1964, č. 6, s. 4–15

Vycházejí ze srovnání zaměstnanosti žen v r. 1955 a 1962 podle odvětví a zvláště podle průmyslových oborů, zjišťuje změny v důvodech pracovní absence u mužů a žen. U žen vzrostly absence z důvodů péče o nemocného v domácím ošetřování a z důvodů péče o děcko, u mužů u všech ostatních druhů absence. Ženy mají menší absenci z důvodu vlastní nemoci než muži. Na 100 pojištěných mužů připadlo ročně 77,0 onemocnění a 1070 dnů pracovní neschopnosti, na 100 žen jen 58,6 onemocnění a 726 dní absence. Absence je analyzována podle věku. Studie je doplněna sňatečností na vsi a v městě.

V. S.

Gruzon C., Planification économique et recherches sociologiques. Revue française de sociologie, 1964, č. 4, s. 435–436

G., hlavní ředitel INSEE (Institut national de la Statistique et des Etudes économiques), přednesl v Société française de Sociologie přednášku o hospodářském plánování a sociologických výzkumech. Do padesátých let se ekonomové obešli bez pomoci vědců jiných disciplín. Postupně se situace mění. Perspektivní plán musí zabezpečovat řada vědeckých disciplín ve vzájemné spolupráci. Na prvním místě stojí technologové, na druhém místě demografové, na třetím pracovníci v oblasti životní úrovně. Nyní přistupují sociologové. Diskuse se účastnili Aron, Dumazedier, Crozier, Chombart de Lauwe, Cepede.

V. S.

Floud, Jean & A. H. Halsey: The Sociology of Education. Curr. Sociol., 1958, Vol. 7, čís. 3, 165–233

Sociologie výchovy. Souborná studie o sociologii výchovy zaměřená především na rozvoj výzkumné problematiky v tomto odvětví